

Veflinge Vandværk

Notat

Forfatter: Teknik-, Erhverv og Kultur
Revideret den 23. marts 2017

nordfyns
kommune

Indhold

1.0 Resumé	2
2.0 Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse.	4
2.1 Om blanding/fortynding	4
2.2 Miljøstyrelsens oplysninger om pesticider	4
2.2.1 Stiger den generelle pesticidforurening af vores grundvand?	4
2.2.2 Om grænseværdier/kvalitetskrav	5
3.0 Kommunens tilsynspligt.....	6
4.1 Organisering i Sundheds- og Ældreministeriet	7
4.0 Almene vandforsyningsanlægs informationspligt	8
5.0 Overskridelser af grænseværdier, Veflinge Vandværk	9
6.0 Hvad gør kommunen nu?	11
Bilag 1- analyser	12

1.0 Resumé

Nærværende notat går ikke ind i en debat om lovgivningen og de nationale indsatsplaner for beskyttelse af grundvand og sikring af rent drikkevand. Det er gældende nationale rammer, som Nordfyns Kommune sammen med landets øvrige kommuner naturligvis skal forholde sig til og overholde. Nordfyns Kommune har i den forbindelse et tæt samarbejde med de styrelser, som grundvand og drikkevandskvalitet hører under.

Det er væsentligt at præcisere, at pesticider i grundvandet er en særlig udfordring for Veflinge Vandværk, og at denne udfordring skal løses af vandværket. Det fremgår af kommunens indsatsplan.

Drikkevandskvalitet for Veflinge Vandværk:

Styrelsen for Patientsikkerhed (Den tidligere Embedslægeinstitution) og kommunen har vurderet, at forbrugerne trygt kan drikke vandet fra vandværket. Overskridelserne af Bentazon i 2013-2014 og en enkelt overskridelse i 2016 gør ikke vandet sundhedsfarligt. Den vurdering blev foretaget allerede i 2013.

Kommunen har på baggrund af mediedækningen senest den 16. marts 2017 fået bekræftet ved embedslægen, at den vurdering fortsat er gældende.

På et møde i dag d.d. (23. marts 2017) med embedslægen er konklusionen uændret. Du kan trygt drikke vandet fra Veflinge Vandværk. Vandet er ikke sundhedsfarligt.

Analyserne:

Der er målt Bentazon over grænseværdien i afgangsvand (drikkevand), i perioden maj 2013 til maj 2014, hvorefter en prøve den 8. september 2014 viser, at indholdet af Bentazon igen er under grænseværdien.

I perioden maj 2014 til maj 2016 er der ikke udtaget prøver, hvor Bentazon overskrider grænseværdien.

Den 18. maj 2016 viser en prøve af afgangsvandet, at Bentazon overskrider grænseværdien. Målingen viser 0,12 ug/l, og grænseværdien er 0,1 ug/l. Ved en efterfølgende prøve er målingen igen under grænseværdien.

Miljøstyrelsen skriver generelt, "at grænseværdien ikke er fastsat ud fra en sundhedsmæssig risikovurdering. I langt de fleste tilfælde er den sundhedsmæssige grænseværdi 100 til 1000 gange højere"

Der henvises til afsnit 5 i notatet samt bilaget med prøver fra råvand og afgangsvand (drikkevand). Det er drikkevandsanalyserne, som er de væsentlige for forbrugerne.

Styrelsen for Patientsikkerhed:

Den tidligere Embedslægeinstitution er flyttet til Styrelsen for Patientsikkerhed. Området hører ikke længere under Sundhedsstyrelsen.

Information i øvrigt:

For yderligere information kan, udover kommunens hjemmeside, henvises til Vandråd Nordfyns hjemmeside (www.vandraadnordfyn.dk) og vandværkernes egne hjemmesider/bestyrelser. Man er naturligvis fortsat velkommen til at ringe til kommunen eller spørge på kommunens facebookprofil.

2.0 Indsatsplan for grundvandsbeskyttelse.

Pesticider i grundvandet er en udfordring i Danmark. Op imod 1 ud af 4 boringer indeholder pesticider, som i en eller anden koncentration sendes ud som drikkevand.

Nordfyns Kommune har vedtaget en indsatsplan for grundvandsbeskyttelse. Planen indeholder overordnede mål og tiltag for de enkelte vandværker.

Der var ved planens vedtagelse 34 fysiske vandværker på Nordfyn. Alle er private almene vandværker, undtaget VandcenterSyd, som er et aktieselskab ejet af Odense og Nordfyns Kommuner. Ved planens godkendelse har vandværkerne i alt 85 boringer. I 22 af boringerne er der målt pesticidrester.

Der henvises til kommunens hjemmeside for yderligere information om indsatsplanen.

Grundvandsforum Nordfyn har været kommunens sparringspartner i udarbejdelsen af planen. Grundvandsforum består af to repræsentanter fra de private vandværker, Vandcenter Syd, Centrovic, Fyns familielandbrug og Danmarks Naturfredningsforening.

2.1 Om blanding/fortynding

Det er ikke unormalt, at råvand fra forskellige boringer blandes. Blanding af råvand kan være nødvendig, fordi der er behov for flere boringer for at opretholde forsyningen uden at trække forurening ned i boringerne, eller for at nedbringe koncentrationerne af uønskede stoffer. For forbrugerne er det først og fremmest drikkevandskvaliteten, der er væsentlig.

At blande råvand fra flere boringer for at reducere koncentrationen af uønskede stoffer i drikkevandet, er dog ikke en langsigtet løsning.

2.2 Miljøstyrelsens oplysninger om pesticider

Miljøstyrelsen har i 2015 udgivet 6 spørgsmål og svar om pesticider i grundvandet. Det henvises til Miljøstyrelsens fakta om pesticider og grundvand på <http://mst.dk/media/130627/fakta-om-pesticider-i-grundvand-26-1-15.pdf>

Nedenfor er et uddrag:

2.2.1 Stiger den generelle pesticidforurening af vores grundvand?

Nej, det er ikke rigtigt. Der bliver i dag fundet flere pesticider i grundvandet end tidligere. Men det er ikke ensbetydende med, at grundvandet er mere forurenet end tidligere. En af grundene til, at det kan se sådan ud, er, at vi over de sidste 20 år løbende har analyseret for flere og flere af de pesticider, som det er mest sandsynligt at finde. Dertil kommer at overvågningen er blevet mere målrettet så målingerne i højere grad foretages de steder,

hvor der er størst sandsynlighed for at finde pesticider og der måles oftere i borer, hvor der har været fund end i borer uden fund. Det kan derfor se ud, som om der er flere pesticider i grundvandet, men det skyldes formodentligt den mere målrettede overvågning, som gør det vanskeligt at sammenligne tallene.

2.2.2 Om grænseværdier/kvalitetskrav

Grænseværdien for pesticider i grundvand og i drikkevand er fastsat til 0,1 mikrogram pr. liter i EU's direktiver for grundvand og drikkevand. Grænsen er politisk fastsat ud fra den laveste koncentration, det var muligt at måle, da reglerne blev udarbejdet. Grænseværdien er dermed ikke fastsat ud fra en sundhedsmæssig risikovurdering. I langt de fleste tilfælde er den sundhedsmæssige grænseværdi 100 til 1000 gange højere. Derfor er der ingen sundhedsmæssig risiko forbundet med at drikke vores drikkevand.

3.0 Kommunens tilsynspligt

Kommunen har jf. §60 stk. 1 i Lov om Vandforsyning tilsyn med indretningen og drift af vandforsyningsanlæg.

Tilsyn med de almene vandværker er uddelegeret til administrationen jf. kommunens delegationsplaner.

Følgende fremgår af lovens §62;

§ 62. *Opfylder vandet i et vandforsyningssystem ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i loven eller regler udstedt i medfør af loven, kan kommunalbestyrelsen give påbud om, at anlægget skal ophøre midlertidigt eller for bestandigt, eller om andre foranstaltninger, herunder at forbrugerne skal træffe sikkerhedsforanstaltninger. Tilsvarende gælder, hvis vandet bedømmes at være sundhedsfarligt, eller hvis der efter kommunalbestyrelsens skøn er nærliggende fare for, at vandet i et vandforsyningssystem kan blive sundhedsfarligt. Endvidere kan kommunalbestyrelsen påbyde, at der skal gives information eller underretning til forbrugerne, jf. stk. 6 og 7, herunder om måden herfor.*

Stk. 2. Opfylder vandet fra en almen vandforsyning ikke de kvalitetskrav, der er fastsat i loven eller regler udstedt i medfør af loven, drager kommunalbestyrelsen omsorg for, at årsagen hertil påvises, og sørger for, at der hurtigst muligt træffes udbedrende foranstaltninger til genoprettelse af drikkevandets kvalitet, herunder ved at give påbud efter stk. 1. Det samme gælder ikkealmene vandforsyninger, som leverer mere end 3000 m³ vand årligt, samt vandforsyningssystemer, hvor vandet leveres som led i en offentlig eller kommerciel aktivitet.

Det fremgår af §62 stk. 5:

Stk. 5. Kommunalbestyrelsens afgørelse af, om vandet er sundhedsfarligt, skal ske efter drøftelse med Sundhedsstyrelsen.

Overskridelserne af grænseværdierne for Bentazon er sammen med embedslægen vurderet som ikke værende sundhedsfarlige. Foranstaltningerne for at nedbringe indholdet af Bentazon til grænseværdien er aftalt med embedslægen, og foranstaltningerne viser senere, at de har den ønskede effekt.

Hvorvidt der skal ske oplysning til forbrugerne fremgår af lovens §62 stk 6 og stk. 7:

Stk. 6. Kommunalbestyrelsen sikrer, at vandforsyningssystemets forbrugere informeres om forhold omfattet af stk. 2, herunder oplyses om eventuelle foranstaltninger, den enkelte forbruger bør træffe, medmindre kommunalbestyrelsen finder, at overskridelsen af kvalitetskravene er ubetydelig.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen sikrer, at vandforsyningssystemets forbrugere straks underrettes om forhold omfattet af stk. 3 eller 4, herunder oplyses om foranstaltninger, den enkelte forbruger bør træffe.

Overskridelse er ikke vurderet til at være sundhedsfarlig, hvorfor underretningspligten i stk. 7 ikke aktuel.

Af stk. 6. fremgår, at kommunen informerer forbrugere om forhold omfattet af stk. 2, altså hvis vandet ikke opfylder kvalitetskravene, medmindre overskridelsen af kvalitetskravene er ubetydelig. Det er væsentligt her at henlede opmærksomheden på afsnit 2.2 vedr. grænseværdier. Det fremgår desuden af afsnit 4 i dette dokument, at kommunen var i dialog med embedslægen omkring håndteringen af overskridelsen, herunder spørgsmålet om information til forbrugerne. Der var enighed om beslutningen. Denne beslutning er senest 16. marts 2017 verificeret som værende rigtig.

Efter administrationens vurdering har kommunen derfor opfyldt sin tilsynspligt.

Det skal hertil bemærkes, at der udover tilsynspligten også påhviler de almene vandforsyningers bestyrelse at orientere forbrugerne om forhold, som er relevante i forhold til drikkevandskvaliteten, se afsnit 4.0 i dette notat.

Uanset hvad kommunen måtte beslutte fritager ikke bestyrelserne for at informere forbrugerne om drift af vandforsyningsanlægget og vandkvaliteten.

Skulle kommunen alligevel have underrettet forbrugerne?

Uanset at beslutningen i 2013-2014 og i 2016 (Bentazon) er truffet i overensstemmelse med Lov om Vandforsyning, så ændrer det ikke på, at usikkerheder om drikkevandets kvalitet i Veflinge har skabt massiv utryghed. Sagen viser også, at både vandværk og kommune har vanskeligt ved at trænge igennem til forbrugerne med information.

Administrationen vil indskærpe for vandværkerne, at §29 i Drikkevandsbekendtgørelsen giver vandværkerne en pligt til at informere forbrugerne om drikkevandskvaliteten. Heri ligger også en forpligtigelse til at informere om overskridelser og dialogen med kommunen, uanset om kommunen beslutter ikke at orientere forbrugerne. For de vandværker, som ikke har hjemmesider, skal det ske via annoncering. Øget fokus på åbenheden vil øge forbrugernes demokratiske mulighed for at have indflydelse på vandværkets drift og føre tilsyn med beslutninger, som træffes i bestyrelserne.

Jf. Lov om Vandforsyning er det fortsat kommunens pligt at underrette forbrugerne, hvis vandet vurderes at være sundhedsfarligt.

Orientering til det politiske om den konkrete sag

Der har ikke været orienteret om den konkrete sag til det politiske niveau. Først og fremmest på baggrund af den vurdering, der er foretaget.

Det er generel praksis, at udvalgsformanden vil blive orienteret, såfremt drikkevand vurderes at være sundhedsfarligt.

4.1 Organisering i Sundheds- og Ældreministeriet

Den tidligere Embedslægeinstitution blev i 2016 flyttet fra Sundhedsstyrelsen til en nyoprettet styrelse, Styrelsen for Patientsikkerhed.

Området hører ikke under Sundhedsstyrelsen.

4.0 Almene vandforsyningsanlægs informationspligt

De almene vandforsyningsanlæg har en forpligtigelse til at informere forbrugerne om vandforsyningen og om vandets kvalitet. Det fremgår af Drikkevandsbekendtgørelsens §29, at der brugerne skal informeres om følgende:

- drikkevandets kvalitet i relation til maksimale værdier
- resultaterne af supplerende undersøgelser eller kvalitetskrav
- en generel beskrivelse af drikkevandets kvalitet, herunder værdier for almindelige parametre og værdier for parametre af særlig lokal betydning, såsom nitrat, nikkel og fluorid

Det fremgår videre, at ejeren (bestyrelsen) af det almene vandforsyningsanlæg mindst én gang om året skal opdatere oplysningerne

Informationen skal være tilgængelig på vandforsyningens hjemmeside eller mindst én gang om året offentliggøres i et trykt medie, som er til rådighed for alle forbrugere af vand fra det almene vandforsyningsanlæg, f.eks. et omdelt lokalblad, en lokal vejviser eller en husstandsomdelt folder. Det skal fremgå af det offentliggjorte, hvor og hvordan forbrugeren kan indhente yderligere oplysninger om forholdene.

5.0 Overskridelser af grænseværdier, Veflinge Vandværk

Resumé af analyseresultater

Styrelsen for Patientsikkerhed (embedslægen) og kommunen har vurderet, at overskridelserne af Bentazon ikke gør vandet sundhedsfarligt. Forbrugerne kan trygt drikke vandet.

Der er målt Bentazon over grænseværdien i afgangsvand (drikkevand), i perioden maj 2013 til maj 2014, hvor en prøve den 8. september 2014 viser, at indholdet af Bentazon igen er under grænseværdien.

I perioden den maj 2014 til maj 2016 er der ikke udtaget prøver, hvor Bentazon overskrider grænseværdien.

Den 18. maj 2016 viser en prøve af afgangsvandet, at Bentazon overskrider grænseværdien. Målingen viser 0,12 ug/l, grænseværdien er 0,1 ug/l. Ved en efterfølgende prøve er målingen igen under grænseværdien.

Der henvises til en oversigt i bilag 1 over analyseresultaterne for såvel afgangsvand som for boring 136.1065 (råvand).

I forhold til overskridelsen af grænseværdierne for Bentazon er historikken beskrevet i det følgende.

Historik

I 2012 blev der påvist en væsentlig stigning i Bentazon i boring DGU 136.1065 (råvand). I boringen er også påvist BAM, 2,6-dichlorbenzoesyre og Hydroxy-atrazin.

Det formodes, at stigningen i Bentazonindholdet i DGU 136.1065 skyldes nedlæggelse af anden boring pga. MTBE. Herved ændres pumpestrategien for DGU 136.1065, hvilket har resulteret i, at der er trukket Bentazon til boringen.

Boringen med MTBE blev taget i drift igen i 2014, hvorefter indholdet af Bentazon holdt sig under grænseværdien i drikkevandet.

Det fremgår af indsatsplanen for Grundvandsbeskyttelse, at vandværket skal finde en ny kildeplads.

Analyser 2012-2016

Der blev i 2012 indledt en analyserække for at finde frem til en måde at drive vandværket på, således at det vand der bliver sendt ud til forbrugerne overholder de grænseværdier, der er for de enkelte stoffer.

Det er grænseværdierne for det drikkevand, der sendes ud til forbrugerne, der er afgørende for om lovgivningen er overholdt. Der er grænseværdier for enkeltstoffer (0,1 ug/l) og grænseværdi for summen af alle pesticider (0,5 ug/l).

Der er således udtaget over 30 analyser i perioden 2012-2014 for at finde en løsning samt følge op på, om foranstaltningerne have effekt. Overskridelserne på drikkevandet har, bortset fra et enkelt tilfælde på 0,73 µg/l (maj 2013) ligget tæt på grænseværdien på 0,1 µg/l. Den høje analyse skyldes, at der kun er pumpet fra DGU 136.1065 på prøvetagningstidspunktet.

Siden maj 2014 er der én gang konstateret overskridelse af grænseværdierne for Bentazon, ved en analyse den 18. maj 2016. Analyseresultatet var her 0,12 µg/l, altså en lille overskridelse. Analysen blev fulgt op af en kontrolanalyse, hvilket er normal praksis. Denne analyse, dateret 27. juni 2016, viser ingen overskridelse af Bentazon.

Øvrige stoffer

Mht. BAM har det været konstateret i råvandet i DGU 136.1065 siden 2002, og BAM kan i de følgende prøver fortsat ses i analyserne på råvand. Der har aldrig været overskridelse af grænseværdierne for BAM i drikkevandet.

Mht. MTBE tog vandværket boringen i byen ud af drift, da man her havde fundet stoffet MTBE. Vandværket råder i 2012-2014 over 2 boringer. Man beslutter i 2014 at renovere den 3. boring og tage den i drift igen, så man kan drosle ned på indvindingen fra boringen, hvor pesticiderne er påvist. Boring tages i drift igen i 2014.

Kontakt til embedslægen (Styrelsen for Patientsikkerhed)

Der har siden det første fund af Bentazon i drikkevandet i oktober 2012 (her var grænseværdien i drikkevandet ikke overskredet) været tæt kontakt til embedslæge Lene Løgstrup Poulsen, og alle tiltag er sket i samarbejde hermed. Det er også i samråd med embedslægen, at man vurderer at forbrugerne ikke informeres.

Ved fundet af Bentazon i 2016 blev der ikke taget kontakt til embedslægen, men derimod foretaget en ny prøve, som viste et indhold under grænseværdien. Fremgangsmåden er den, som tidligere er aftalt med embedslægen.

Efter henvendelse fra Fyns Stiftstidende den 15. marts 2017, er der den 16. marts 2017 rettet telefonisk kontakt til vagthavende embedslæge i regionen, Berith Christensen. Hun er orienteret om sagens indhold og vurderer, at der ikke er en ændret risiko nu i forhold til den vurdering, som blev foretaget i 2013-2014.

Ligeledes har der været kontakt til ledende embedslæge Henrik L. Hansen, som fortæller, at han har udtalt sig til Fyns Stiftstidende generelt omkring kommunens rolle og ikke om Veflinge vandværk.

Der har den 23. marts 2017 været et møde med embedslæge Lene Løgstrup. Lene Løgstrup er den embedslæge, som har været på sagen gennem hele forløbet. Konklusionen er uændret. Du kan trygt drikke vandet fra Veflinge Vandværk. Vandet er ikke sundhedsfarligt.

6.0 Hvad gør kommunen nu?

Nordfyns Kommune har skærpet dialog og tilsyn med Veflinge Vandværk

Betydningen af §29 i drikkevandsbekendtgørelsen er indskærpet overfor Veflinge Vandværk. Det er indskærpet, at vandværkets bestyrelse har et ansvar for at orientere forbrugere om forholdene på vandværket jf. §29 i Drikkevandsbekendtgørelsen. Kommunen har konstateret, at man har offentliggjort nogle analyser, hvor det ikke har været tydeligt, hvorvidt grænseværdierne er overtrådt. Vandværket har desuden ikke kommenteret overskrifterne med de vurderinger og den dialog, der har været med kommunen.

Derudover har kommunen indskærpet, at vandværket nu skal komme med en fremtidssikret løsning uanset om grænseværdierne overholdes. Fristen til at fremlægge en løsning er sat til 24/3 2017.

Generelt for vandværkerne

Med 34 selvstændige vandværker har Nordfyns Kommune en meget decentral struktur på vandforsyningen. Der er behov for, at informationspligten i henhold til §29 i Drikkevandsbekendtgørelsen indskræpes for alle vandværker. Det vil kommunen gøre via mail og ved et senere møde med vandværkerne/Vandråd Nordfyn.

Generelt

Der har været oprettet en særlig "hotline", hvor bekymrede borgere har kunnet få nærmere info, hvis de følte sig utrygge. Man kan fortsat kontakte kommunen.

Det er sikret, at borgerne får svar på kommunens Facebookprofil, og der er lagt information på kommunens hjemmeside.

Der har været kontakt til Havrehedskolen afd. Veflinge og Børnehuset i Veflinge med henblik på at orientere om forholdene.

Kommunen har, som nævnt ovenfor, haft kontakt til embedslægen.

Vandværkets hjemmeside er opdateret med information.

Kommunen har opfordret til, at vandværket holder et forbrugermøde. Det er nu indkaldt, og kommunen er inviteret med to personer.

Kommunen vil, jf. afsnit 4, indskræpe, at §29 i Drikkevandsbekendtgørelsen skal opfyldes.

Bilag 1- analyser

Afgang vandværk

Bentazon er første gang påvist 2013 ved afgang vandværk

Tomme felter betyder, at der i den pågældende prøve ikke er analyseret for stoffet.

Dato	BAM	Bentazon	CGA108906	Detektionsgrænse	Grænseværdi
11-05-2012	0,027	<0,01		0,01	0,1
04-10-2012		<0,01		0,01	0,1
29-01-2013		0,012		0,01	0,1
15-04-2013		0,011		0,01	0,1
23-05-2013	<0,01	<0,01		0,01	0,1
31-05-2013		0,73		0,01	0,1
22-07-2013		0,031		0,01	0,1
21-08-2013		<0,01		0,01	0,1
11-10-2013		0,14		0,01	0,1
19-11-2013		0,14		0,01	0,1
10-01-2014		0,3		0,01	0,1
07-03-2014		0,13		0,01	0,1
07-05-2014	0,012	0,12	0,04	0,01	0,1
17-07-2014	0,04			0,01	0,1
08-09-2014		0,031	0,02	0,01	0,1
11-02-2015	0,019	0,032	0,02	0,01	0,1
18-06-2015	0,029	0,036	0,02	0,01	0,1
18-05-2016	0,032	0,12	<0,01	0,01	0,1
27.06.2016	0,023	0,051		0,01	0,1

Boring (råvand)

DGU 136.1065

0,008 = under detektionsgrænse

Dato	Bentazon	BAM	2,6-dichlorbenzoesyre	Hydroxy-atrazin	CGA 62826	CGA 108906
12-11-2011	0,018	<0,01		<0,01		
11-09-2012	0,24		0,031	0,023	0,011	
04-10-2012	0,35		0,036	0,035	<0,01	
10-01-2013	0,55		0,034	0,027	0,012	
29-01-2013	0,62		0,035	0,008	<0,01	
15-04-2013	0,9		0,042	0,021	0,01	
13-05-2013	1,1		0,053	<0,01	0,015	
31-05-2013	0,75					
11-10-2013	0,59					
19-11-2013	0,47					
10-01-2014	0,71					
07-03-2014	0,38					
07-05-2014	0,36					
27-05-2014			0,021			0,04
20-05-2015	0,36					
20-10-2015	0,32		0,025	0,019		0,035
14.06.2016	0,11		0,01	0,042	0,01	0,018

